zpravodaj ELEKTROWIN a.s.

ewin

červen 2017

Rok 2016: nová pravidla, nový úspěch

Čechům se podařilo být mezi prvními, kdo splnili nové požadavky Evropské unie na množství vysbíraných a zrecyklovaných vysloužilých elektrospotřebičů. Prostřednictvím kolektivního systému ELEKTROWIN uspokojili v roce 2016 požadavky na úroveň jejich sběru vysoko nad rámec povinností stanovených České republice evropskou směrnicí.

Rok 2015 byl posledním, kdy byly kvóty pro sběr určovány absolutními čísly. Od letoška vstoupil v platnost nový způsob výpočtu, který se odvíjí od průměrné hmotnosti elektrozařízení uvedených v přechozích třech letech na trh v ČR.

Nových spotřebičů se u nás každoročně prodá zhruba 175 000 tun. ELEKTROWIN dlouhodobě zajišťuje nejméně polovinu celkového objemu vysbíraných a recyklovaných spotřebičů. V roce 2016 dosáhl míry 51,29 %, tedy o 11,29 % více, než bylo stanoveno, tj. 40 % pro rok 2016. V absolutním vyjádření to představuje 44 334,053 tun vysbíraných spotřebičů, tedy o 9763,41 t více, než požaduje kvóta.

PODĚKOVÁNÍ OBCÍM

Poděkování za skvělou spolupráci patří především obcím, se kterými má ELEKTROWIN uzavřeny smlouvy. Jejich prostřednictvím se podařilo vysbírat 53,3 procenta celkového množství.

K 31. 12. 2016 bylo smluvních obcí už 1448, o rok dříve 1398. To představuje meziroční nárůst o 3,58 %. V souladu se zákonem je smluvně zřízené místo zpětného odběru v každé obci s počtem obyvatel větším než 2000.

Ve smluvních obcích funguje 1539 sběrných dvorů, je zde umístěno 800 stacionárních kontejnerů. O rok dříve bylo sběrných dvorů 1480 a kontejnerů 761.

Prodejci elektra pomohli v roce 2016 zajistit sběr 22,3 % vysloužilých spotřebičů, loni jich s ELEKTROWINem spolupracovalo už 2363.

Na mobilní svozy připadá 9,3 % celkového objemu, 7 % odevzdaly firmy.

Stále roste také zapojení sborů dobrovolných hasičů. S ELEKTROWINem jich spolupracuje už přes 1350 ze 7783, které eviduje Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Spolupráce probíhá v rámci projektu Recyklujte s hasiči, který byl spuštěn už v roce 2011. Dlouhodobě nejaktivnější jsou v něm hasiči ze středních Čech. Ti tvoří 16 % všech sborů, které se do projektu dosud zaregistrovaly. Je jich už přes 200. Hasiči loni pomohli se sběrem 5,6 % starého elektra.

pokračování na straně 3

Hasiči recyklují již sedmým rokem

Projekt kolektivních systémů ELEKTROWIN a ASEKOL s názvem Recyklujte s hasiči vstoupil úspěšně do 7. ročníku. Aktuálně je do něj zapojeno už 1383 sborů dobrovolných hasičů z celé České republiky. Vysbírat se díky tomu podařilo bezmála 11 tisíc tun vysloužilých spotřebičů.

Projekt spustil ELEKTROWIN v roce 2011, ASEKOL se na organizaci podílí od roku 2013. Každým rokem neustále přibývá jak zaregistrovaných hasičských sborů, tak vysbíraných spotřebičů. V roce 2011 jich bylo 633 tun, loni už 3223 tun.

NEJSNAŽIVCI Z ALBRECHTIC

Organizátoři projektu se ale s dosaženými výsledky nespokojují a připravují stále další novinky. Jednou z nich byla loni i soutěž Podzim plný rekordů. Nejaktivnější hasičské sbory ve sběru měly díky ní

pokračování na straně 7

obsah

Editorial 1
Rok 2016: nová pravidla, nový úspěch 1
Hasiči recyklují již sedmým rokem 1
CECED CZ: výrobci elektra v legislativních kleštích 2
WEEE Forum oslavilo 15. výročí 3
ELEKTROWIN se ptal České inspekce životního prostředí 3
Jsem zpět: nový život pro spotřebiče 4
Motivační program loni poskytl 23 příspěvků na informační kampaně 4
Bez pečící zkoušky nesmí trouba do výroby - rozhovor s Vítězslavem Růžičkou 5
Zvířata v ZOO můžete nakrmit elektroodpadem 6
Recyklohraní nabízí také dílčí projekty 6
Co ElektroOskar, to originál 7
Jak se budou recyklovat podkožní čipy? - fejeton 8

editorial

Vážení přátelé,

letošní editorial jsem se rozhodl pojmout jinak, než jste za ta léta vydávání EWINu zvyklí, a připojit se tak k jeho neobvyklému formátu. Nebudu vás unavovat stesky na nedostatky v legislativě ani našimi nespornými úspěchy, kterých jsme dosáhli v uplynulém roce. To se vše dozvíte jak z obsahu EWINu, tak především z jednotlivých článků.

Obecně se mi nechce zvykat si na současnou úroveň komunikace mezi našimi politickými špičkami, jejich kulturu projevu, snahu o privatizaci politiky jedním oligarchou. Vadí mi neustále se opakující excesy nejvyššího představitele našeho státu, jeho pohrdání ústavními pořádky. Nelíbí se mi, jak se náš prezident snaží vlichotit do přízně prezidentů států, kde je demokracie sprosté slovo, prý pod záminkou získání nových investic. Skutečně je tak naivní, že si plete skutečné investice, jejichž cílem je rozvoj naší ekonomiky, s pouhopouhým ukládáním peněz do nemovitostí a kupováním si vlivu?

Proč se o tom zmiňuji? Protože jsem, ke svému překvapení, zjistil, že ne všude je politická kultura pokleslá tak, jako u nás. K tomuto poznání jsem dospěl díky konferenci WEEE Fora. Konala se na území současné předsednické země EU, kterou je malinký ostrov Malta. Díky předsednictví je Malta středobodem evropského dění, sjíždí se tam vládní i nevládní delegace z celé EU a probíhá tam velké množství různých konferencí, seminářů a dalších oficiálních akcí. Nepovažuji WEEE Forum za středobod světa, ale osobně mě šokoval přístup maltské politické reprezentace k této konferenci v době, kdy je „na roztrhání" a neví, kterou delegaci má přijmout dříve.

Konferenci totiž osobně zahájil ministerský předseda Joseph Muscat, logicky se přidal i ministr pro udržitelný rozvoj, životní prostředí a klimatické změny José Herrera. Se svým příspěvkem nelenil vystoupit ani maltský eurokomisař Karmenu Vela, který má v Evropské komisi v gesci životní prostředí a neváhal přijet na tuto konferenci z Bruselu. Jak to kontrastuje s nezájmem našich politiků o výsledky a problematiku zpětného odběru! S nejvyšším představitelem ELEKTROWINu se za těch 12 let setkali pouze dva ministři, jejichž působení se počítalo pouze na měsíce – Jakub Kalaš a Ladislav Miko.

Ale to nejlepší si nechávám na konec – za skutečný vrchol mého dvanáctiletého působení ve zpětném odběru považuji přijetí delegace WEEE Fora, včetně mojí maličkosti, u prezidentky Maltské republiky, její excelence Marie-Louise Coleiro Preca. Nejenže si na nás našla čas, ale všechny překvapila svými znalostmi o problematice zpětného odběru a hlavně jeho významu pro zabezpečení surovinových zdrojů EU. Bere tuto problematiku skutečně vážně - především ve světle faktu, že na Maltu se musí skoro všechno dovážet, protože nemá takřka žádné vlastní zdroje. Půlhodina, kterou jsme s touto dámou strávili v neformální diskuzi, uběhla neuvěřitelně rychle, s grácií a noblesou. Odcházel jsem s pocitem, že i na postu hlavy státu může být člověk na úrovni, který se dokonce obejde i bez hulvátských bonmotů.

Jen je mi líto, že tuto zkušenost neměla šanci získat masa voličů, která bude u nás o hlavě státu rozhodovat příští rok. Nicméně zůstávám optimistou a věřím, že se konečně poučíme. Třeba se i u nás objeví nějaká noblesní kandidátka...

Váš

Roman Tvrzník
předseda představenstva ELEKTROWIN a.s.

CECED CZ: výrobci elektra v legislativních kleštích

Na jednu stranu tuzemské zákony, které stále čekají na změnu, na straně druhé nařízení EU a z nich vyplývající povinnosti, jejichž plnění se neúprosně blíží. To jsou dvě čelisti pomyslných legislativních kleští, ve kterých se ocitli výrobci elektrospotřebičů podnikající na českém trhu.

„Již takřka tři roky sleduji ze své současné pozice legislativní proces na národní i evropské úrovni,“ říká generální ředitel Sdružení evropských výrobců domácích spotřebičů CECED CZ Radek Hacaperka. Intenzivně se jménem výrobců zapojil, mimo jiné, do odborné diskuse provázející přípravu oddělených norem – zákona o odpadech v nové podobě a zcela nového zákona o výrobcích s ukončenou životností.

Na jejich přípravě se podílela dvě resortní ministerstva – Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Ministerstvu životního prostředí, jako předkladateli, se však nepodařilo předložit návrh, který by obstál před Legislativní radou vlády ČR. Ta předlohy opakovaně podrobila kritice a nepustila je k projednání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

„Stávající znění návrhů, které jsou nyní ‚zaparkovány‘ na MŽP, bych neváhal označit za nepřátelské vůči výrobcům,“ neskrývá Hacaperka. Vzhledem k situaci na domácí politické scéně, která nastala po premiérově oznámení demise vlády, je ale další osud české odpadové legislativy nejasný.

CO JE NOVÉHO V EVROPĚ

Současně se v evropské legislativě v uplynulých třech letech, kdy je Radek Hacaperka generálním ředitelem CECED CZ, řeší nová podoba energetických štítků a opatření v oblasti ekodesignu.

V roce 2014 se štítkování začalo týkat vysavačů, posléze od začátku roku 2015 pečicích trub nebo odsavačů par. Ekodesign reguluje i varné desky, následně se tato legislativa dotýká i ohřevu vody. Zcela zásadní je ale to, že je před nabytím účinnosti nové nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy o energetickém štítkování.

„Dosavadní způsob označování energetickými štítky se ukázal jako nedostatečný. Zdatnost vývojářů předběhla uvažování tvůrců legislativy, což vedlo k přidávání dalších a dalších ‚plus‘, v nichž už se nikdo ze spotřebitelů nevyznal,“ popisuje generální ředitel CECED CZ.

KDO ZAPLATÍ KAMPAŇ?

Štítkování tedy bylo třeba nastavit systémově jinak a vytvořit dlouhodobější rámec. Připravovaná zásadní změna by si ale podle Radka Hacaperky zasloužila masivní celoevropskou kampaň směřující k edukaci koncových zákazníků.

Aktivitami na české úrovni, ale i prostřednictvím bruselské centrály CECED, by rád vyvíjel tlak na Evropskou komisi a další instituce EU k její přípravě a realizaci. *„Jinak se s touto nutností budou muset vyrovnat sami výrobci, a to s vynaložením vlastních prostředků,“* je přesvědčen Hacaperka.

Nové nařízení vstoupí v platnost v průběhu roku 2018 a bude přímo aplikovatelné najednou ve všech zemích EU. Během přechodného období se sice budou prodávat spotřebiče se starými i novými štítky, problém ale představuje to, že rychlost odprodeje spotřebičů v bývalém východním bloku je výrazně pomalejší než na západním trhu.

„Interval obměny spotřebičů v domácnostech se sice v ‚západních‘ i ‚východních‘ zemích postupně sjednotil, v showroomech, zejména na kuchyňských studiích, se ale běžně objevují spotřebiče staré tři a více let,“ upozorňuje Radek Hacaperka. A k nim už nové energetické štítky podle nového nařízení nikdo nedodá...

OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ NOVĚ

Revizi vnitřních pravidel a procesů, desítky analýz a v některých případech i přestavbu celé datové architektury bude znamenat pro správce osobních údajů evropské nařízení o ochraně osobních údajů, známé také pod zkratkou GDPR. Jak ale ukázal nedávný průzkum Svazu obchodu a cestovního ruchu, bezmála tři pětiny podniků o novinkách vůbec nevědí. Času na přípravu přitom není nazbyt. Nařízení GDPR vejde v účinnost 25. května 2018.

I to je jedna z oblastí, v nichž nabízí CECED CZ pomoc svým členům. Připravil pro ně řadu školení a seminářů, díky kterým by se měli s novými povinnostmi vyrovnat snáz. Jen datový audit, který má dát organizacím odpověď na to, co, kde, jak a proč s osobními údaji dělají, totiž zabere podle odhadů ve společnosti s tisícovkou zaměstnanců 6 až 12 měsíců. Další nejméně tři měsíce si vyžádá implementace nového softwaru a hardwaru spolu s úpravou interních směrnic, procesů a proškolení zaměstnanců v oblasti ochrany dat.

JEDNÁNÍ S INSPEKTORY

Informační a právní servis poskytuje Sdružení evropských výrobců domácích spotřebičů svým členům také například ve vztahu k činnosti státních inspekčních orgánů, především Státní energetické inspekce a České obchodní inspekce. *„Pomáháme našim členům řešit situace, kdy dojde k nějakým nálezům. Vždy se takovéto situace dají řešit konstruktivně, a ne jenom represivně. Dost často je to o dohledání potřebné dokumentace, vyjasnění legislativních pojmů. A v tomto plně spolupracujeme jak s orgány státní správy, tak i s našimi členy,“* upřesňuje Hacaperka.

Na druhou stranu mohou nastat situace, kdy se na českém trhu objevují výrobky, které potřebné požadavky nesplňují. A i takovéto situace CECED CZ s inspektory dozorových orgánů řeší.

Pod tlakem legislativních změn v oblasti soutěžního práva se muselo pozměnit i vnitřní fungování CECED CZ. Mimo jiné bylo třeba upravit a hlavně přijmout stanovy sdružení tak, aby byly v souladu s evropským právem.

„Když k tomu všemu připočteme neustálou snahu o rozšiřování členské základny, interní sběr a komparaci dat o výrobcích uváděných na český trh, které provádíme ve spolupráci se společností Deloitte, nebo komunikaci s evropskou centrálou, směřující k možnosti vstupovat do přípravy evropské legislativy, skutečně toho na nás není málo. A na tyto činnosti jsme pouze dva, já a můj kolega Jáchym Hořejš, generální sekretář CECED CZ,“ usmívá se Radek Hacaperka a pokračuje: *„Nicméně je to velmi zajímavá práce, naprosto odlišná od ‚salesových‘ aktivit, jejich stresu. I zde však k tlaku dochází, především při jednání s různými zájmovými skupinami, které dokáží být ve svých vyjednáváních velmi tvrdé. Ale i tak jsem rád, že se této práci mohu věnovat.“*

Rok 2016: nová pravidla, nový úspěch

pokračování ze strany 1

ELEKTROWIN je největším českým kolektivním systémem pro sběr a recyklaci starého elektra, každoročně zajišťuje nejméně polovinu celkového objemu, který orgánům EU vykazuje Česká republika.

MEZINÁRODNÍ ÚSPĚCH

V roce 2008 byli Češi jediní mezi novými členskými státy EU, kdo dosáhl tehdy požadovaných čtyř kilogramů na obyvatele a rok. V roce 2016, kdy začala platit kvóta vypočítaná z množství nově prodaných výrobků, jsme se už přiblížili k evropské špičce tvořené nejvyspělejšími zeměmi. Některé jsme dokonce předstihli.

Na základě výsledků prodejů by každý z nás měl podle nové metodiky odevzdat ročně k recyklaci 7,67 kg starých spotřebičů. Po sečtení výsledků roku 2015 k tomu Čechům chyběl zhruba kilogram.

Podle údajů evropského sdružení kolektivních systémů WEEE Forum měly ale další země ještě vyšší deficit. Nejvíce – o 2,65 kg – zaostávala Velká Británie, Belgičanům scházelo 2,12 kg, Italům 1,73, Dánům 1,39. Splněno neměli ani ve Španělsku, Francii, Polsku nebo Slovinsku.

Od roku 2005, kdy kolektivní systém ELEKTROWIN vznikl, odebral na 17 mil. elektrozařízení. Je to více než 260 000 tun.

V posledních letech přitom roční úhrny opakovaně stoupají. V roce 2014 předal ELEKTROWIN ke zpracování téměř 30 000 tun, v roce 2015 pak už téměř 36 000 tun elektroodpadu.

Počínaje rokem 2021 se ovšem výpočet množství vysloužilých spotřebičů, které bude třeba odevzdat k recyklaci, navýší až na 65 % množství uvedeného na trh.

Například sběr chlazení z tohoto pohledu už nyní dosáhl svého stropu, neboť se dlouhodobě pohybuje na úrovni 65 procent uvedení na trh.

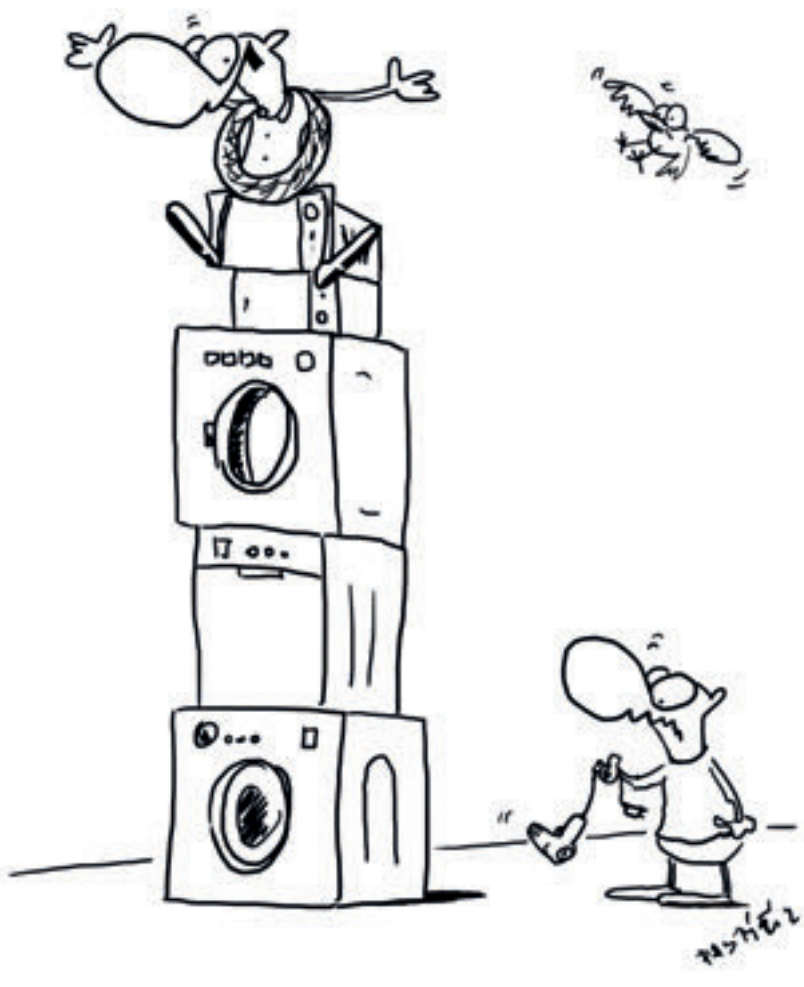

EWIN zpravodaj • Jedenáctý ročník • Toto číslo vyšlo 12. června 2017 • Vydavatel ELEKTROWIN a.s., Michelská 300/60, 140 00 Praha 4 • tel.: +420 241 091 831 • web: www.elektrowin.cz
Redakční úprava Mgr. Petr Kotek, e-mail: kotek@email.cz, tel.: +420 602 502 789 • Grafická úprava Miroslav Kymla • Tisk Europrint • Neoznačené fotografie: www.samphotostock.cz
Evidenční číslo: MK CR E 16741 • Dotazy, náměty a připomínky na e-mailovou adresu: jan.marxt@elektrowin.cz • ISSN 1804-6142 • Neprodejné

WEEE Forum oslavilo 15. výročí

Patnácté výročí vzniku oslavilo na své páté mezinárodní konferenci konané ve dnech 26. a 27. dubna na Maltě sdružení kolektivních systémů pro sběr a recyklaci elektroodpadu, WEEE Forum. Konference se zúčastnilo 31 členských systémů WEEE Fora z 23 zemí Evropy, Austrálie a Nového Zélandu. V jednacím sále zasedlo 160 účastníků konference – kromě členů, které tvoří kolektivní systémy, se zúčastnili také výrobci, zpracovatelé a různá zájmová sdružení a asociace z celé Evropy.

Účastníky přivítal Dr. Joseph Muscat, premiér hostující země. Z našeho pohledu nejzajímavější příspěvky přednesli Paolo Falcioni, generální ředitel CECED, Karmenu Vella, eurokomisař pro životní prostředí, nebo Thomas Lindhqvist, profesor švédské univerzity IIIEE a autor myšlenky rozšířené odpovědnosti výrobců, nebo profesor Walter Stahel – pro změnu hlavní „ideolog“ oběhové ekonomiky .

„Toto odvětví je ukázkovým příkladem toho, proč se musíme posunout od nakládání s odpady k hospodaření se zdroji,“ prohlásil mimo jiné komisař Vella.

Předseda WEEE Fora Jan Vlak zdůraznil nezbytnost spolupráce všech particípujících subjektů a členských států EU: *„Dosažení nově stanovených cílů odvozených od množství spotřebičů uvedených na trh bude vyžadovat kromě jiného i úzkou spolupráci při výměně informací z trhu,“* uvedl.

John Higgins

HLAVNÍ TÉMATA KONFERENCE

Mezi hlavní diskutovaná témata patřila na maltské konferenci WEEE Fora digitalizace a inovace, oběhové hospodářství a rozšířená odpovědnost výrobců.

„Digitální transformace, multifunkční zařízení a služby s přímou platbou přinášejí už dnes dramatické změny ve světovém měřítku,“ uvedl John Higgins, generální ředitel společnosti DIGITALEUROPE.

„Směrnice EU vedly k podstatnému zlepšení v oblasti nakládání s výrobky s ukončenou životností. Zbývají ale důležité výzvy, jako je zlepšení výtěžnosti vzácných kovů a omezení úniku vysloužilých spotřebičů mimo systém zpracování v certifikovaných recyklačních zařízeních uvnitř i vně Evropské unie,“ upozornil profesor Thomas Lindhqvist.

V oblasti rozšířené odpovědnosti výrobců pak delegáti konference zdůraznili, že prodej funkčních služeb namísto samotných elektrospotřebičů ovlivňuje vyšší účinnost využívání zdrojů a vysokou míru předcházení vzniku elektroodpadu.

Oběhové hospodářství představuje naši budoucnost – jeho cílem je zabezpečit přechod od doposud používaného přímého, lineárního čerpání našich omezených surovinových zdrojů k maximálně efektivnímu využívání a výrobě takových výrobků a komponentů, které se dají opakovaně používat s minimálním dopadem na surovinové zdroje.

V rámci členských systémů WEEE Fora bylo v roce 2016 sebráno 2,1 milionů tun elektroodpadu, od roku 2002 pak celkem 17 milionů tun. Sběrná síť všech členských systémů WEEE Fora má dnes více než 114 000 sběrných míst. Kumulované zkušenosti všech členů s nakládáním s elektroodpady jsou delší než 405 let.

ELEKTROWIN se ptal České inspekce životního prostředí

Partnery ELEKTROWINu z řad posledních prodejců trápí povinnost zajistit bezplatný zpětný odběr v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení. Co se rozumí pod pojmem dodávka a co vše zahrnuje bezplatnost?

Součástí systému zpětného odběru je možnost při nákupu nového elektrozařízení odevzdat zdarma elektrozařízení použité, a to přímo prodejci v místě prodeje nebo v místě dodávky, například bydliště, kam je zboží dodáváno z e-shopu, jestliže jde o podobný typ elektrozařízení, tedy takzvaně „kus za kus“. Jedná se o samostatnou povinnost každého posledního prodejce, tedy povinnost zajišťovanou na náklady prodejce. Obecně je využívána spotřebiteli zejména pro větší druhy elektrospotřebičů, menší mohou pohodlně odevzdat na jiných místech. Zejména starší lidé mívají zájem o zajištění odvozu starého nefunkčního elektrospotřebiče z jejich domácnosti. Odmítání zpětného odběru ze strany prodávajícího pak často řeší oprávněnými stížnostmi.

Z příslušných ustanovení zákona vyplývá, že použité elektrozařízení podobného typu a použití je poslední prodejce povinen přijmout od konečného uživatele v místě dodávky bezplatně. V případě, že zboží dodává prodejcem najatá služba nebo dopravce, pak může internetový obchod tuto službu využít i ke zpětnému odběru, přičemž však musí být zachován princip bezplatnosti odvozu pro konečného uživatele, tedy včetně dopravy. Konečný uživatel má být v případě prodeje přes e-shopy písemně informován o způsobu zajištění zpětného odběru, například v rámci nabídky, objednávky či obchodních podmínek.

Stěžejní pak je, aby konečný uživatel měl možnost informovat posledního prodejce – například v rámci objednávky – o tom, že zpětný odběr bude chtít v místě dodávky využít, a provozovatel e-shopu pak měl možnost svou povinnost zajištění zpětného odběru splnit.

Jak je kontrolováno dodržování povinností výrobce a dovozce ohledně obsahu nebezpečných látek obsažených v elektrozařízeních uváděných na tuzemský trh?

Kontrolu dodržování těchto podmínek zajišťuje Česká obchodní inspekce.

ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Smí občan prodat do výkupny pračku tzv. „na železo“? A smí ji výkupna vykoupit?

Pračku nebo jakýkoliv jiný druh elektrozařízení lze odevzdat pouze na místa zpětného odběru. Řada výkupen je již dnes zapojena do systému zpětného odběru. Taková sběrna musí být vedena v registru míst zpětného odběru na webu MŽP. Pakliže je tedy sběrna řádně označena a vedena jako místo zpětného odběru, lze jí například pračku předat – nikoliv však jako železný šrot, ale jako použitý a ideálně kompletní výrobek, který bude následně odborně demontován a zpracován u autorizovaného zpracovatele. Taková výkupna by měla mít vyčleněno samostatné místo pro odevzdané spotřebiče.

Co se stane v případě zjištění demontáže elektrozařízení, ať již v případě výkupny nebo provozovatele místa zpětného odběru?

Takové jednání je nezákonné a nepřípustné z několika důvodů, které se dají shrnout jako ekonomické, environmentální a legislativní. Demontáž a zpracování jsou dle zákona svěřeny pouze odborným zpracovatelům. Ti disponují příslušnými technologiemi, které minimalizují dopady demontáže na zdraví lidí a složky životního prostředí, a řádným zpracováním také získávají celou řadu druhotných surovin, jejichž následný prodej má zajistit ekonomickou stabilitu jejich i celého systému zpětného odběru. Nelegální demontáže navíc ohrožují plnění požadavků příslušné evropské a národní legislativy, které stanoví cíle sběru a materiálového využití elektroodpadů.

Co může provozovatel místa zpětného odběru zřízeného kolektivním systémem udělat se zpětně odebraným elektrozařízením? Smí ho například prodat do výkupny?

Zde zákon hovoří jasně. Taková elektrozařízení lze prostřednictvím schváleného systému zpětného odběru předat pouze k určeným zpracovatelům. Rozhodně tedy není možné taková elektrozařízení svévolně prodat do výkupny či jiným osobám mimo stanovený systém zpětného odběru.

Kontrolujete dodržování zákonných postupů u osob oprávněných ke zpracování elektroodpadů? Jejich počet se v uplynulých letech výrazně zvýšil zejména v důsledku rozšíření povolení výkupnám.

Kontroly zpracovatelů elektroodpadů patří mezi standardně prováděné kontroly a jsou zahrnuty v plánu činnosti ČIŽP na každý rok. Pakliže se počet povolení rozšířil i na některé výkupny, ty musely prokázat povolujícím krajským úřadům, že mohou elektroodpady v souladu s platnými právními předpisy, tedy odpovídajícím způsobem, zpracovávat. Kontrolám sběren a výkupen se rovněž věnujeme v posledních letech poměrně intenzivně.

Ukazují poznatky z praxe ČIŽP na mezery v legislativě?

Bohužel zákon dovoluje v případě výkupen, kde bylo zřízeno místo zpětného odběru, výkup elektrozařízení včetně nekompletních za hotovost. To se pak může odrážet na kvalitě zpětného odběru ve sběrných dvorech a ve výkupnách. Prokazování nelegálních demontáží je často složité, zejména pokud takovou demontáž provádí sami občané.

Obdobně by se měly upravit požadavky na zpracování elektroodpadů a promítnout do právní úpravy některé již zpracované normy pracující s nejlepšími dostupnými technikami. Rovněž by měl být upraven a zpřesněn požadavek na jednoznačné nakládání s látkami typu POPs obsaženými zejména v odpadních plastech, které se vyváží často ke zpracování do třetích zemí, zejména do Číny. EU by se neměla zbavovat těchto materiálů na úkor jiných států, jelikož je pochybnost o dalším osudu těchto látek v jejich následném životním cyklu.

V zákoně chybí diferencované cíle sběru pro jednotlivé druhy elektrozařízení pro výrobce, respektive kolektivní systémy. Chybí tedy další kritéria pro srovnání postavení na trhu. V důsledku pak existují na „trhu kolektivních systémů“ různá a různě drahá řešení zpětného odběru, přičemž levnější systémy nejsou logicky tak úspěšné jako systémy, které investují do kvalitní a efektivní sběrné sítě a pomáhají tak ČR plnit její cíle. Veškeré poznatky vycházející z naší kontrolní činnosti jsme samozřejmě předali našemu nadřízenému orgánu, Ministerstvu životního prostředí.

Odpovídal ředitel ČIŽP Erik Geuss

Jsem zpět: nový život pro spotřebiče

Projekt Jsem zpět v roce 2016 předal potřebným do užívání celkem 136 elektrospotřebičů vrácených do života. Jejich příjemci byla zařízení poskytující sociální a další veřejně prospěšné služby. Většinu tvořily pračky, myčky nádobí a chladničky.

Projekt dává možnost nabídnout k dalšímu použití spotřebiče, kterých se lidé chtějí zbavit, přitom jsou ale stále funkční a mohly by po odborném posouzení, se zárukou, dále sloužit potřebným. Zaštiťuje jej ELEKTROWIN.

ZDARMA JE „DIVNÉ“

Prostřednictvím projektu spolupráce „Intenzifikace zpětného odběru elektrozařízení a odděleného sběru elektroodpadu v Kraji Vysočina“ a „Koordinačního uskupení neziskových organizací v Kraji Vysočina“ získala už několik zánovních spotřebičů například TJ Sokol Moravské Budějovice. Své zkušenosti přibližuje její starosta Jan Švaříček.

„Přišel mi e-mail s nabídkou opětovného použití elektrospotřebičů. I když mi bylo trochu divné, že nám někdo nabízí něco zdarma, řekl jsem si, že za to nic nedám a na nabídku jsem reagoval. Při vlastním předání nám technik ochotně vysvětlil základní provoz,“ popisuje Švaříček a dodává: *„Nabídku programu Jsem zpět společnosti ELEKTROWIN jsme využili již několikrát a podařilo se nám tak obnovit naše ‚retro‘ vybavení – v kuchyni máme novou ledničku i mikrovlnku, dresy pereme v nové pračce, z poslední nabídky využijeme varnou konvici. Vzhledem k výbornému stavu spotřebičů věřím, že nám budou sloužit dlouhou řádku let.“*

PRÁCE PRO 40 HENDIKEPOVANÝCH

V Kraji Vysočina měla možnost využít nabídku projektu také Vrátka o. s. z Třebíče. Organizace, která zajišťuje integrační činnosti pro osoby zdravotně postižené a osoby, kterým hrozí sociální vyloučení, získala od února 2016 do března 2017 šest praček, tři chladničky, kombinovaný sporák a myčku nádobí.

„Spotřebiče získané díky projektu Jsem zpět nám dělají velkou službu a radost,“ říká ředitel provozů Michal Šmýd. *„Velkou většinu jsme rozmístili po našich osmi provozovnách, kde zaměstnáváme 40 hendikepovaných osob,“* dodává. Ledničky slouží pro uchování čerstvých potravin, pračky pro praní ubrusů a utěrek do kavárny či pekárny, pracovního oblečení nebo ošacení určeného k dalšímu prodeji v bazárku.

„Některé elektrospotřebiče jsme instalovali našim hendikepovaným zaměstnancům v jejich chráněných domovech, bytech, domech,“ prozrazuje Šmýd.

„Bez možnosti zapojit Vrátka do tohoto projektu bychom naše provozovny a chráněné byty hendikepovaných zaměstnanců nevybavili,“ zdůrazňuje.

MODRÝ KLÍČ A PODANÉ RUCE

Od června 2015 do letošního února získal šest praček, tři chladničky, myčku a sporák také pražský Modrý klíč, o.p.s. Tato nezisková nestátní organizace poskytuje sociální služby dětem i dospělým.

SPOTŘEBIČE, KTERÉ LIDÉ MOHOU NABÍDNOUT DO PROJEKTU JSEM ZPĚT, NEMOHOU BÝT STARŠÍ PĚTI LET. JDE HLAVNĚ O SPOTŘEBU ENERGIE. SKELET NEBO OBAL BY NEMĚL BÝT JAKKOLIV POŠKOZEN, AŤ UŽ MECHANICKY, NEBO TŘEBA KOROZÍ. SPOTŘEBIČ BY TAKÉ NEMĚL VYKAZOVAT ZNÁMKY NADMĚRNÉHO OPOTŘEBENÍ A NEMĚL BY BÝT SILNĚ ZNEČIŠTĚN.

„Všechny spotřebiče, které jsme od společnosti ELEKTROWIN získali, slouží lidem s mentálním a kombinovaným postižením v denních místnostech a v chráněných bytech v rámci denního a týdenního stacionáře,“ říká ředitelka Modrého klíče Milana Remarová.

Tyto elektrospotřebiče mají podle ní pro organizaci dvojí význam: jednak představují finanční pomoc, neboť jsou poskytovány bezplatně, ale dále je výměna v případě poruchy provedena velmi rychle, a tím nedojde k narušení plynulého provozu. *„Modrý klíč má jenom slova díků za tuto úžasnou pomoc,“* uzavírá ředitelka.

„Spotřebiče jsou využívány především v centrech, kam dochází, nebo kde pobývají klienti, kteří zde mají možnost prát si prádlo či něco uvařit. Jako nestátní neziskové zařízení máme omezené prostředky na nákup podobných věcí, proto nám tato forma přinesla možnost používat tyto spotřebiče, aniž bychom do nich museli investovat peníze, které radši využijeme pro práci s lidmi, kteří potřebují naši pomoc,“ shrnuje zkušenosti s projektem Jitka Vrbová z brněnské společnosti Podané ruce o.p.s.

Motivační program loni poskytl 23 příspěvků na informační kampaně

Navzdory úsporám, k nimž je ELEKTROWIN postupně nucen přikročit s ohledem na připravované legislativní změny, byl i v loňském roce poskytován příspěvek z motivačního programu. Nově byla zařazena možnost čerpání příspěvku také na informační kampaně směřující k podpoře informovanosti obyvatel v obcích o správném nakládání s elektroodpadem.

Podáno bylo celkem 237 žádostí, pouze dvě musely být zamítnuty. ELEKTROWIN poskytl z motivačního programu celkem 3 906 283 Kč.

Nejvíce žádostí – 69 – směřovalo do oblasti elektronického zabezpečení sběrných míst. Obce na jejich základě získaly 1 087 401 korun. Jen o něco méně – 56 – bylo žádostí o příspěvky na shromažďovací a skladovací prostředky, jejich celková výše činila loni 1 001 780 korun. Třetí v pořadí jak v počtu žádostí, tak v objemu poskytnutých příspěvků, bylo mechanické zabezpečení sběrných míst. Žádostí se sešlo 37, vyplaceno bylo 642 471 Kč.

Pro snazší čerpání příspěvků z motivačního programu na informační kampaně ELEKTROWIN připravil nabídku několika verzí programu pro veřejnost s informativním a edukativním rozměrem. Program jednotlivé akce, její rozsah a z toho plynoucí výši finančních nákladů je možné snadno ověřit v kalkulátoru na adrese **www.elektrowin.cz/motivacni-program.html**.

Tuto novou možnost využilo 23 obcí, na informační kampaně bylo čerpáno 13 % prostředků z motivačního programu pro rok 2016. Kalkulátor a jeho pomoc při výběru z připravených akcí jich využilo 20.

ELEKTROWIN ale podpořil také další možnosti čerpání, mezi které patří třeba Odpadový kalendář vydaný v Olomouci nebo informační cedule v Karlových Varech.

Bez pečící zkoušky nesmí trouba do výroby

Továrna společnosti MORA MORAVIA, s.r.o. v Hlubočkách poblíž Olomouce zaměstnává 700 lidí a vyrábí hlavně samostatně stojící sporáky. Navzdory boomu vestavných spotřebičů je o ně stále velký zájem, a to celosvětově. Pod tradiční českou značkou se ale prodává jen část z nich. Jak se firmě daří ve velké rodině slovinského koncernu Gorenje, o tom EWIN hovořil s výkonným ředitelem Vítězslavem Růžičkou.

Historie společnosti sahá až do začátku devatenáctého století. Na trhu je už přes 190 let, a to z ní dělá nejstaršího výrobce domácích spotřebičů a bílého zboží v Evropě. Zajišťuje to vám osobně úctu a respekt při jednání se zahraničními partnery?

Tradice značky MORA a zkušenosti firmy s výrobou domácích spotřebičů byly jedním z argumentů, proč jsme se stali součástí koncernu GORENJE. Koncern, který prodává výrobky pod značkou MORA na vybraných trzích, tohoto argumentu plně využívá a naši obchodní partneři značku MORA takto vnímají. Samozřejmě historie a tradice je důležitá, ale my si dnes budujeme úctu u našich partnerů především našimi výrobky, jejich kvalitou a naší flexibilitou. To jsou věci, které dnes ovlivňují naši pozici při jednání s obchodními partnery a my se snažíme na tomto pracovat a neustále se zlepšovat.

„Firma používá a vrací přes čističku vodu do řeky, kde dnes žijí raci a pstruzi. Vrátili se po více než třiceti letech,“ říká Vítězslav Růžička.

Podle propočtů se každou minutu celosvětově prodá jeden výrobek značky Mora. To je ale statistika, která průměruje velká čísla. Pro které hlavní trhy vyrábíte?

Naše výrobky směřují do koncernové prodejní sítě a ta je, jak je známo, celosvětová. Továrna v Mariánském Údolí je a bude především zaměřena na výrobu samostatně stojících sporáků pro koncern GORENJE pod jejími značkami. Výrobky jsou pak distribuovány na trhy prostřednictvím koncernových prodejních jednotek na jednotlivých trzích. Mezi největší trhy počítáme samozřejmě Českou republiku, Slovensko, Maďarsko, Rusko, Německo, Ukrajinu a další. Jinými slovy, 80 procent produkce se exportuje mimo hranice ČR.

Co firmě přineslo začlenění do koncernu slovinské společnosti GORENJE?

Dnes jsem přesvědčen, že samostatná firma, jak fungovala před vstupem GORENJE, by v tomto globálním světě neměla šanci na přežití. To, že jsme součástí koncernu, nám umožňuje přístup k široké vývojové a technické základně ve slovinském sídle ve Velenje, umožňuje nám spolupráci s designovým centrem a další technické možnosti.

Je zde samozřejmě silný vliv koncernu i v dalších oblastech, zejména ekonomických, nákupních a samozřejmě prodejních. Dnes stejně jako v jiných odvětvích průmyslu není problém výrobky vyrobit, ale umět prodat, tedy spíše prodávat.

MORA MORAVIA, s.r.o. vyrábí například plynová topidla a úložné zásuvky pod vestavné trouby. Specializuje se ale hlavně na výrobu samostatně stojících sporáků. Je o ně zájem, i když jsou v rámci varné techniky pro domácnosti trendem zejména vestavné spotřebiče?

O sporáky rozhodně zájem je. Samostatně stojící sporáky se v povědomí některých začaly dostávat na okraj zájmu, nicméně čas ukázal něco jiného. Mnozí považovali sporáky za produkt, který bude postupně odcházet z výrobního sortimentu a bude plně nahrazován vestavným programem. S odstupem času se ukázalo, že přestože tento trend v růstu vestavných spotřebičů je, tak se stále drží obrovský trh volně stojících sporáků. Toho si je dobře vědom i koncern GORENJE, který samostatně stojící sporáky považuje za nedílnou součást koncernového sortimentu varné techniky. A to je také důvodem pro to, že se v současné době v továrně v Mariánském Údolí realizuje investice do výroby nové generace sporáků.

Čím se nová generace bude lišit od současné?

Vzhledem k tomu, že sporák přijde na trhy v druhé polovině roku, tak nemohu o jeho parametrech hovořit konkrétně. Zatím mohu jen prozradit, že půjde o zcela nové výrobky a že zákazníci se u trouby mohou těšit na funkce, které dosud byly používány jen na vestavných troubách.

Do modernizace výrobních zařízení firma vložila 600 milionů korun, přičemž se jedná o její zatím největší investici. Bude pak kapacita továrny konečná, nebo se dá v budoucnu očekávat její další rozšíření?

Kapacita továrny bude plánovaná. To znamená, že výrobní technologie a montážní linky budou postaveny na projektovanou kapacitu. To, kolik se vyrábí, je otázka objednávek a rovněž sezónnosti výroby, která u varné techniky rovněž funguje. MORA MORAVIA, s.r.o. se tímto krokem stává hlavní výrobní základnou koncernu pro výrobu volně stojících sporáků a tomu byla podřízena celá investice a projekt.

V současné době firma zaměstnává sedm set zaměstnanců.

Liší se nějak zvyklosti českých domácností od jiných částí dnešního globalizovaného světa? Klade třeba pečení tradičních českých buchet na spotřebiče specifické nároky?

Začnu u těch buchet. Když ve sporáku upečete na dvou pleších za třicet minut české buchty plněné povidly, tak máte téměř stoprocentní záruku, že máte dobrou troubu a dobře peče. To dnes naše výrobky velmi dobře umí. Obecně se dá říci, že se zvyklosti domácností vyvíjejí a stejně i my musíme reagovat na tento trend.

Samozřejmé je, že každý národ upřednostňuje určité pečivo nebo pokrm, a pak takovou funkci očekává na svém výrobku. To platí pro zahraničí, ale dnes se trend nových funkcí zejména u trouby projevuje i v České republice. Každý očekává, že trouba, kromě standardních funkcí, má například dnes i funkci rozmrazování, režim na pečení pizzy a v neposlední řadě i režim na čištění trouby. Základem však je, že trouba musí dobře fungovat, to znamená, že má přesný termostat a peče ve všech režimech rovnoměrně ze všech stran. To je absolutní požadavek zejména u nás, kde se peče více než v jiných zemích.

Dnes lidé připravují pokrmy podle kuchařek a receptů, kde je popsána příprava těsta, teplota a čas pečení. Pokud trouba splňuje požadavky, které jsem zmiňoval, tak téměř vždy musíte dosáhnout požadované kvality a výsledku pečení na první pokus. Dříve si hospodyňka každý typ pečiva musela odzkoušet a naladit přesnou teplotu a čas pečení na „svoji troubu“.

Dnes všechny naše výrobky procházejí při vývoji rozsáhlým testováním, jehož nedílnou a velmi důležitou součástí jsou pečící zkoušky. Pokud tyto zkoušky nejsou úspěšné, tak nelze výrobek uvolnit do výroby. V tomto ohledu jsme rovněž velmi důslední, neboť „české kuchařky“ nám nic neodpustí a těžko lze pak napravit něco, co se již dostalo na trh.

MORA
RADOST DOMOVA

ELEKTROWIN provozuje kolektivní systém pro zpětný odběr elektrozařízení. Jaký mají výrobky z Hlubočeček dopad na životní prostředí?

Samozřejmě, že se snažíme tento dopad maximálně omezovat a eliminovat vliv na životní prostředí. Dnes platí soubor evropských norem, který musí výrobce plnit, ať už se jedná o samotný výrobek, či jeho komponenty, materiál a v neposlední řadě o samotnou výrobu.

Materiály, které se dnes používají, mají neustále přísnější požadavky či normy na obsah a typy použitých chemických látek. Tento trend znamená velmi vysoké požadavky na výrobní technologie, procesy a samotnou výrobu, zejména proto, že látky, které se v materiálech nahrazují jinými či odstraňují, výrobu mnohdy usnadňovaly a jejich nahrazení jinou chemikálií znamená pěkný oříšek pro výrobní technology. Je to však neustálý trend a musíme být na tyto změny trvale připraveni.

Jako firma jsme zapojeni do dalších ekologických programů a projektů. O naší dobré práci rovněž svědčí i to, že firma používá a vrací přes čističku vodu do řeky, kde dnes žijí raci a pstruzi. Vrátili se po více než třiceti letech.

Ing. Vítězslav Růžička vystudoval VŠB Ostrava a v různých technických funkcích pracuje v MORA MORAVIA, s.r.o. od roku 1985. V devadesátých letech přešel do závodu varné techniky, kde vedl konstrukci a později vývoj sporáku IV. generace. Poté pracoval ve funkcích technického ředitele a výrobně-technického ředitele. Od roku 2005, kdy firmu koupil koncern GORENJE, zastává funkci výkonného ředitele spolu s Matijou Zupancem.

Zvířata v zoo můžete nakrmit elektroodpadem

Víte, čím se živí mara stepní? Nebo třeba medvěd grizzly, kůň Převalského a další zvířata chovaná v českých zoologických zahradách?

Jestli nevíte, nevadí. Přesto je můžete pomoci nakrmit. Vhod jim přijde například stará žehlička, rychlovarná konvice nebo třeba toustovač. Ne, není to vůbec takový nesmysl, jak se může zdát.

V českých zoologických zahradách jsou postupně umisťovány speciální kontejnery na vysloužilé spotřebiče, jejichž obsah pomůže nakrmit chovaná zvířata.

Postaral se o to ELEKTROWIN, který za naplněný kontejner vyplatí zoologickým zahradám finanční odměny. A ošetřovatelé už vědí nejlépe, co pro chovaná zvířata obstarat za ty peníze dobrého.

HLODAVEC, MEDVĚD NEBO KŮŇ

První byla už 15. dubna Zoo Hluboká. Vhozením starého elektra do kontejneru, který je zde od té doby umístěn, mohou návštěvníci pomoci nakrmit maru stepní, hlodavce příbuzného morčatům, který dorůstá délky 69 – 75 cm, v dospělosti váží 9 – 16 kg a na útěku před dravci dokáže vyvinout rychlost až 45 kilometrů za hodinu.

Náročnější úkol ovšem čeká ty, kdo se vypraví do zoologických zahrad v Děčíně nebo Liberci.

Speciální kontejner v děčínské zoo pomůže nakrmit medvěda grizzlyho. Ten dosahuje hmotnosti kolem 300 kilogramů a ač působí neohrabaným dojmem, šplhá, vztyčuje se na zadních, skáče a vytrvale plave i běhá. Dokáže vyvinout rychlost až padesát kilometrů za hodinu a dožívá se až 30 let.

V liberecké zoo zase očekává svůj „příspěvek na stravu“ kůň Převalského, který dosahuje hmotnosti kolem 350 kilogramů a výšky 120 cm. Svým statným tělem se odlišuje od většiny dnešních plemen koní. Je jediným žijícím předkem našeho zdomácnělého koně.

Odměny, které všechny zapojené zoo za vysbírané spotřebiče obdrží, budou ale v každém případě vítaným příspěvkem. Je na návštěvnících, aby dorazili v co nejhojnějším počtu a vzali s sebou malé spotřebiče, které se do kontejneru vejdou, už nefungují a doma jen překáží.

Recyklohraní nabízí také dílčí projekty

Ve školním recyklačním programu Recyklohraní aneb Ukliďme si svět je zaregistrováno 3497 mateřských, základních i středních škol z celé České republiky. Program, který je realizován pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, vznikl v září roku 2008 se záměrem podpořit environmentální výchovu na základních a středních školách v České republice. Jeho cílem je prohloubit znalosti žáků v oblasti třídění a recyklace odpadů a umožnit jim osobní zkušenost se zpětným odběrem baterií a použitých drobných elektrozařízení.

V rámci programu probíhají také dílčí projekty, které získaly finanční podporu Státního fondu životního prostředí nebo Ministerstva životního prostředí ČR.

„Nejdelší a nejrozsáhlejší je projekt s názvem Recyklohraní aneb Ukliďme si svět - EKOABECEDA - Umíme žít bez odpadů,“ informuje Hana Ansorgová, ředitelka Recyklohraní, o.p.s.

Ukáže, co a jak může každý z nás udělat pro to, aby odpady vůbec nevznikaly, nebo jich bylo co nejméně.

„Podněty pro práci pedagogů a scénáře vyučovacích hodin k tématu ‚předcházení vzniku odpadů‘ připravujeme pro čtyři věkové kategorie, od mateřských až po střední školy. Příprava scénářů nás již teď opravdu baví a věříme, že bude v příštím školním roce bavit učitele i děti ve školách a školkách po celé ČR,“ říká Hana Ansorgová.

ZKOUŠKY PŘÍMO V HODINÁCH

Aktuálně probíhají oponentury a všechny scénáře si vyzkouší již první žáci a studenti přímo v hodinách, v červnu bude dokončena grafika, prázdniny budou vyhrazeny pro tisk a produkci, aby bylo vše připraveno na nový školní rok 2017/2018.

Součástí projektu bude podle Ansorgové také série jednodenních seminářů pro školní koordinátory environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) ve všech krajích ČR. Jejich cílem je osobní seznámení s novým výukovým materiálem a jeho rychlejší využívání v praxi.

EKOABECEDA – Umíme žít bez odpadů? bude součástí 10. jubilejního ročníku školního programu Recyklohraní aneb Ukliďme si svět, stejně jako soutěž pro pedagogy Ekoučitel roku. *„Důležitou součástí projektu jsou i výzkumná šetření o předcházení vzniku odpadů, a to jak mezi žáky, tak i mezi pedagogy v celé ČR,“* zdůrazňuje Ansorgová. Projekt probíhá až do konce roku 2018.

PODPORA VÝJEZDNÍCH PROGRAMŮ

Výjezdní lektorský program Recyklace hrou opět letos navštíví více než 100 základních škol v několika krajích. „Letos jsme získali podporu MŽP pro 60 výjezdů do Plzeňského, Jihočeského a Zlínského kraje,“ vypočítává ředitelka. „Velice si vážíme této podpory, protože zájem o program ze strany škol převyšuje finanční možnosti Recyklohraní, o.p.s.,“ dodává.

Státní fond životního prostředí bude letos spolufinancovat také další výjezdní program s názvem Recyklace očima mladého vědce. *„Jedná se o program zaměřený na tzv. badatelskou výuku, děti při pokusech zkoumají základní vlastnosti vody, vzduchu a půdy, uvědomují si rizika nesprávného nakládání s vysloužilými spotřebiči a bateriemi a naopak důležitost třídění a recyklace,“* vysvětluje Hana Ansorgová a dodává: *„Získali jsme podporu pro 44 lektorských dní a rozhodli jsme se je nabídnout jako odměnu nejaktivnějším základním školám v každém kraji ČR.“*

Přelez, přeskoč, recykluj! Tak se jmenuje seriál zábavně naučných akcí, které ELEKTROWIN připravil ve spolupráci s jednotlivými kraji České republiky.

Parafráze citátu zakladatele tělovýchovné jednoty Sokol Miroslava Tyrše, který původně zněl „Přelez, přeskoč, ale nepodlez“, je zcela namístě. Speciálně pro tento účel totiž nechal ELEKTROWIN vyrobit jedinečnou atrakci, nafukovací závodní dráhu o rozměrech téměř 12x3 metry, kterou budou návštěvníci akcí zdolávat na čas.

Nejlepší časy dosažené během jednotlivých akcí budou v půlce září porovnány a vítězové tří kategorií si ze závěrečné akce odnesou ceny v hodnotě 20 000 Kč. Vyhlášení vítězů a předání cen se uskuteční na pražské Letné.

PROGRAM NA TÉMA RECYKLACE

To ale není zdaleka všechno. ELEKTROWIN připravil ucelený program na téma recyklace, který se od května do září stane součástí krajských, městských a dalších slavností. To vše v duchu sloganu Třiďte také elektro!

Celostátní premiéru měla celonárodní kampaň na podporu recyklace elektroodpadu pod heslem Přelez, přeskoč, recykluj! 20. dubna v Táboře.

Během letošního roku bude tento seriál zábavně naučných akcí putovat po zajímavých místech v ČR a připomínat lidem význam sběru a recyklace starého elektra.

Program zábavnou formou přispívá k dalšímu rozšíření a prohloubení informovanosti o nakládání s vysloužilými spotřebiči a upevňuje povědomí o nutnosti odevzdávat spotřebiče na místa zpětného odběru. Proto počítá s aktivním přístupem návštěvníků jednotlivých akcí a zahrnuje plnění různých úkolů s recyklační tematikou.

Kromě nafukovací závodní dráhy zde bude edukační expozice s panely popisujícími recyklační koloběh. Participovat na ní bude společnost Ecobat, která v ČR zajišťuje zpětný odběr a recyklaci přenosných baterií.

Program doplní samoobslužné aktivity na téma recyklace. Za vysloužilý spotřebič přinesený a odevzdaný na akci obdrží návštěvníci drobné dárky.

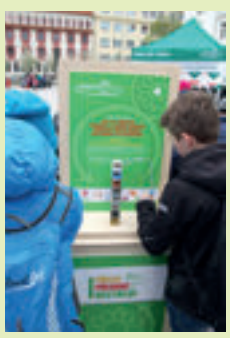

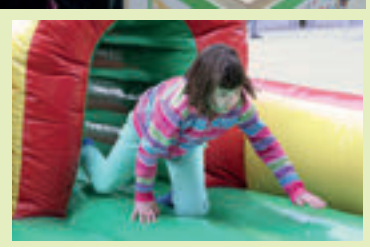

Hasiči recyklují již sedmým rokem

pokračování ze strany 1

možnost získat za vysbírané spotřebiče mimořádné finanční odměny i věcné ceny.

Soutěž probíhala ve třech kolech po dobu tří měsíců – 1. kolo v září, 2. kolo v říjnu a 3. kolo v listopadu. Pro každé kolo byla vyhlášena kategorie a vítězem se stal hasičský sbor s rekordním počtem elektrospotřebičů této kategorie.

Zářijové kolo vyhrál SDH Pořín z okresu Tábor s 325 kusy spotřebičů ze skupiny chlazení. V říjnu byl první SDH Třeština z okresu Šumperk, který dokázal shromáždit 160 televizí a monitorů. V listopadu suverénně zvítězil SDH Přepychy z okresu Pardubice se 162 kusy velkých spotřebičů.

Vyhlášen byl i „Nejsnaživec“, tedy sbor, který se zúčastnil všech tří soutěžních kol, celkově sesbíral nejvíc spotřebičů, ale nevyhrál ani v jednom měsíci. Stal se jím SDH Albrechtice nad Vltavou z okresu Písek. Vítězný sbor v této kategorii vyhrál návštěvu promotýmu projektu Recyklujte s hasiči s kýtou a sudem piva.

PROMOTÝM NA CESTÁCH

Projekt se zúčastnil také 45. Mistrovství České republiky v požárním sportu. Zde byl návštěvníkům i soutěžícím k dispozici prezentační stánek nabízející mimo jiné možnost zaregistrovat se do programu nebo přímo odevzdat vysloužilé spotřebiče. Pro prvních 200 odevzdaných spotřebičů byl připraven dárek – pěnový podsedák s jednostranným tvarovým zámkem pro spojení dvou dílů. Symbolizoval motto „Spojme se pro dobrou věc“.

Promotým projektu se chystá také na letošní Mistrovství ČR v požárním sportu, které se uskuteční v Praze v Centru sportu Ministerstva vnitra ve dnech 24. 8. - 27. 8. 2017.

V rámci soutěže Sbíráme jako draci si hasiči mohli stáhnout z webu recyklujteshasici.cz samolepku, vytisknout ji a nalepit na hasičárnu. Pokud se u toho vyfotili a snímek poslali organizátorům, měli rovněž šanci na výhru. Prvních 50 přijatých fotek totiž bylo odměněno návštěvou promotýmu v předem zveřejněných termínech, finanční odměnou ve výši 1000 Kč a k tomu dalšími 500 korunami, pokud zrovna v okamžik návštěvy měli sebráno.

PROJEKT MÁ NOVÝ WEB

Novou podobu dostanou webové stránky projektu recyklujteshasici.cz. Budou modernější a vstřícnější k uživatelům. Projdou úpravou grafiky, nově umožní registraci a nahlášení svozu přímo na hlavní stránce nebo jednoduše prostřednictvím mobilního telefonu přímo z místa sběru.

Nová je i možnost odeslání objednávky prostřednictvím mobilního telefonu: je určitě jednodušší odeslat objednávku z mobilu na místě, kde uživatel vidí, kolik má jednotlivých typů odpadů, nemusí tedy s objednávkou čekat, až bude u stolního počítače.

Propojeny byly také aktuality na webu a na Facebooku. Obsahují základní informace o programu, odměny, pravidla nebo mapu sborů.

SOUTĚŽ NATOČ TO S HASIČI!

Hasiči ze zaregistrovaných sborů dostanou možnost zapojit se i do nové soutěže. Když natočí video ze svého sběru, mohou vyhrát program pro svůj ples v hodnotě 45 000 Kč. Pro další dva sbory v pořadí jsou připraveny věcné výhry.

Od května do října bude na Facebooku probíhat hlasování fanoušků, druhý listopadový týden pak budou vyhlášeny výsledky.

Co ElektroOskar, to originál

Trofej pro vítěze soutěže obcí ve sběru vysloužilých spotřebičů, známý ElektroOskar, má od letošního roku novou podobu. Na podnět ELEKTROWINu ji vytvořila prostějovská výtvarnice Radka Kubáníková.

Soška je 30 centimetrů vysoká a váží přibližně půl kilogramu. *„Neexistují ale dvě úplně stejné,“* upozorňuje Radka Kubáníková. Materiálem je hlína, která si podle autorky tak trochu ‚dělá, co chce‘. Je tvárná a ‚pracuje‘ až do chvíle, než získá konečnou podobu a další vlastnosti v keramické peci. Každá z oceněných obcí tak získává originál.

Autorka pro letošek připravila 38 ElektroOskarů, které ELEKTROWIN postupně předává vítězným městům a obcím v jednotlivých regionech. Mezi již oceněné patří Horní Maršov, Vamberk, Hřiviny – Ledská, Harrachov, Český Dub, Jilemnice, Brozany nad Ohří, Úštěk, Most, Dobrá, Frenštát pod Radhoštěm, Nový Jičín, Náklo, Litovel, Zábřeh, Mečichov, Horní Planá, Kaplice, Sobětuchy, Proseč a Třemošnice.

„Pro jistotu jsem ale vyrobila ještě čtyři sošky navíc a vyplatilo se to,“ říká Kubáníková. Keramika je totiž křehká a nikdy se nedá předem vyloučit, že se poškodí třeba při transportu.

Na počátku byly tři výtvarné návrhy. Ten, který znáte – tedy postava muže opřeného o vysavač, kromě něj pak ještě varianty „sedící na pračce“ a „zavřený v ledničce“. Každá měla podle výtvarnice jiné úskalí, které by bylo třeba překonat při výrobě.

Výjimkou není ani vítězný návrh. Nejprve musela vzniknout klínová forma o sedmi částech, to kvůli členitosti a složitosti tvaru. *„Nejtěžší je hadice od vysavače,“* svěřuje se Radka Kubáníková.

Všechny výrobní fáze dohromady trvají zhruba tři týdny.

Kdyby ale za Radkou Kubánikovou někdo přišel a chtěl by vytvořit dalšího ElektroOskara, kterým by si vyzdobil domácnost nebo kancelář, nepochodil by. *„Tohle ocenění je potřeba si zasloužit,“* prohlašuje kategoricky.

Foto: archiv Radky Kubánikové

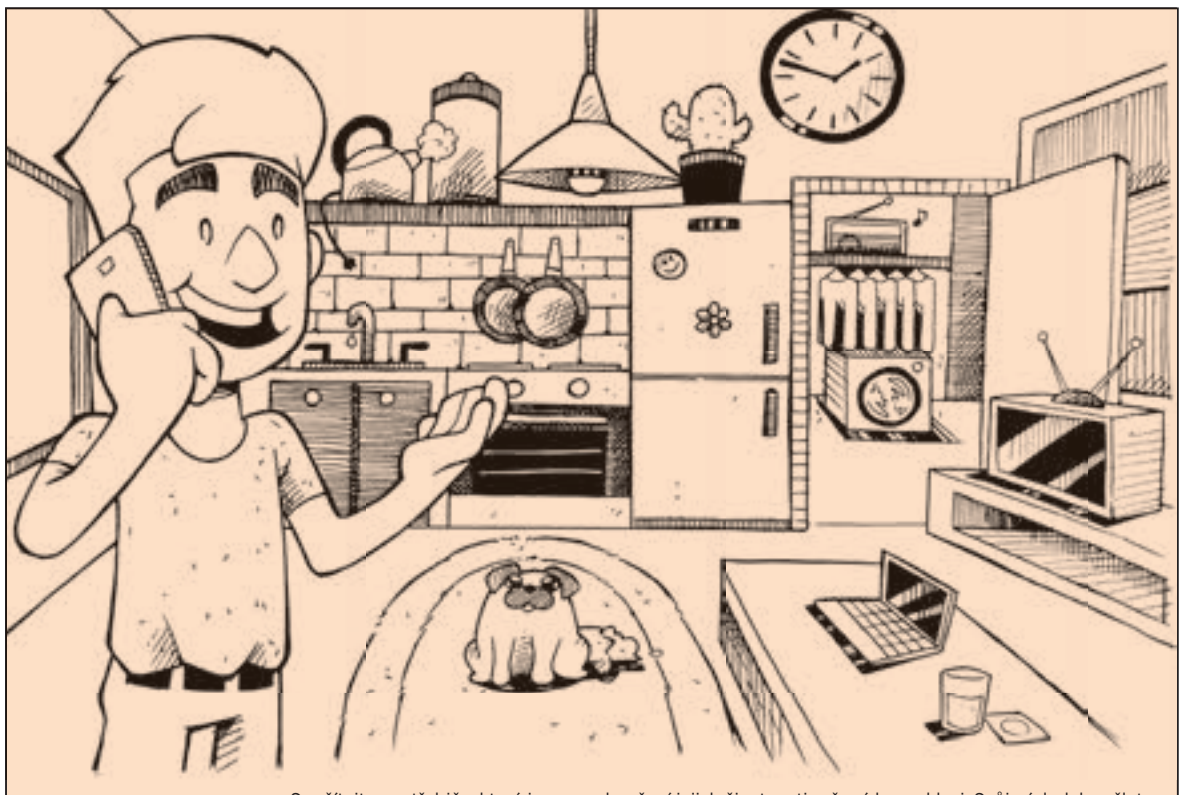

SOUTĚŽ

Spočítejte spotřebiče, které jsou po ukončení jejich životnosti určené k recyklaci. Svůj výsledek zašlete do 31. července 2017 na e-mailovou adresu **soutez@elektrowin.cz**. Tři vylosovaní výherci obdrží dárek od kolektivního systému ELEKTROWIN.

FEJETON

Jak se budou recyklovat podkožní čipy?

EWIN má za cíl informovat mimo jiné o pokrocích v třídění elektrického a elektronického odpadu. Při psaní tohoto fejetonu jsem začala přemýšlet, jaké pokroky jsem v této oblasti učinila já. Někdy je dobré se zamyslet, jestli to, o čem jsme bytostně přesvědčeni, že je dobré, také skutečně děláme.

Ujistila jsem se, že vyhazuji ty správné věci do správných kontejnerů a starý ponorný mixer a vybité baterie se neválí někde v zásuvce. Takže inventura dopadla docela dobře.

Myslela jsem si to až to okamžiku, kdy jsem na chalupě uklízela stodolu a v tmavém koutě narazila na škatuli od banánů. Byl v ní historický přenosný počítač zaniklé značky, vážící asi tak deset kilo. Jedna z prvních varných konvic. To, čemu jsme říkali masorubka, což byl trofejní mixer značky Moulinex. Kolem revoluce to byla nejcennější část naší domácnosti. Používali jsme ho tak dlouho, až se nože zcela ztupily a nedokázaly už posekat ani petržel. Teď tu ležel vedle ponorného vařiče, které by už dnes nikdo nepovolil provozovat, a taky tu byla Nokia! Tlačítková Nokia, která se nabíjela dvakrát denně, jak měla špatnou baterku.

Škatule byla zjevně pozůstatek z doby, kdy se s tříděním elektrospotřebičů ani nezačalo a nebylo je kam odevzdat. Házeli jsme je tam a doufali, že jednou se určitě najde možnost, jak s nimi naložit, protože nám je bylo líto vyhodit do popelnice. Geologickými pochody, které záhadně probíhají v každé stodole, se škatule dostala až do nejtmavšího kouta a pak jsme na ni zapomněli.

Díky této drobné příhodě jsem si uvědomila, jak krátká je naše paměť. Není to tak dlouho od doby, kdy nebyla žádná možnost, jak se zbavit vysloužilých zařízení. Respektive naprostou většinu lidí vůbec nenapadlo, že by se s nimi dalo dělat něco jiného, než vyhodit je do popelnice (smutné je, že část lidí to tak má pořád, jak ukazují statistiky). Nicméně pokrok v této oblasti je evidentní.

Druhá věc, která mne na tom zaujala, byly samotné spotřebiče. V porovnání s mobily a notebooky, jaké máme dnes, to byla solidní „kovářská“ práce. Těch kil bytelného plastu a důkladných motherboardů se zodpovědně pokovenými kontakty! Vlastně ano, byl to poklad, protože takové množství kvalitních materiálů už v dnešních přístrojích nenajdete. Miniaturizace a vylehčování postupuje rychle. Tedy, ne že by nebyly dnešní přístroje vyrobeny z kvalitních materiálů. Je jich tam však minimum. Kapička tohohle, setina gramu tamtoho. Zato je těch zařízení tisícinásobně, milionkrát více než před pár lety.

Odpadní elektrická a elektronická zařízení jsou podle odborníků už dnes nejrychleji rostoucí složkou komunálního odpadu, a to se (jak jsem se dočetla) očekává další velký boom recyklace, až začnou odcházet všechny ty nedávno pořízené wifi routery.

Recyklace obrovského množství malých přístrojů vyžaduje úplně jiné technologie. Takové, které dokážou z každého z nich doslova vyextrahovat miniaturní kapku vzácného kovu nebo jiného materiálu. Tuto změnu prodělává průmysl recyklace v posledních několika letech. Zatímco staré bytelné přístroje stálo za to rozbírat ručně a vybírat z nich cenné součástky, dnes se to vyplatí jen u opravdu velkých spotřebičů. Závěje smartphonů, modemů, sluchátek a elektrických vychytávek se prostě musejí recyklovat úplně jinak.

Je otázka, kde miniaturizace skončí. Čipy zašitými pod kůži? To se bude blbě recyklovat. A ve stodole je člověk asi skladovat nebude. Budu se muset podívat, jestli nemám někde ještě nějakou zapomenutou škatuli. Jestli prošvihnu pár let, kdo ví, kam se technologie vyvinou?

Jarmila Šťastná,
šéfredaktorka časopisu Odpady
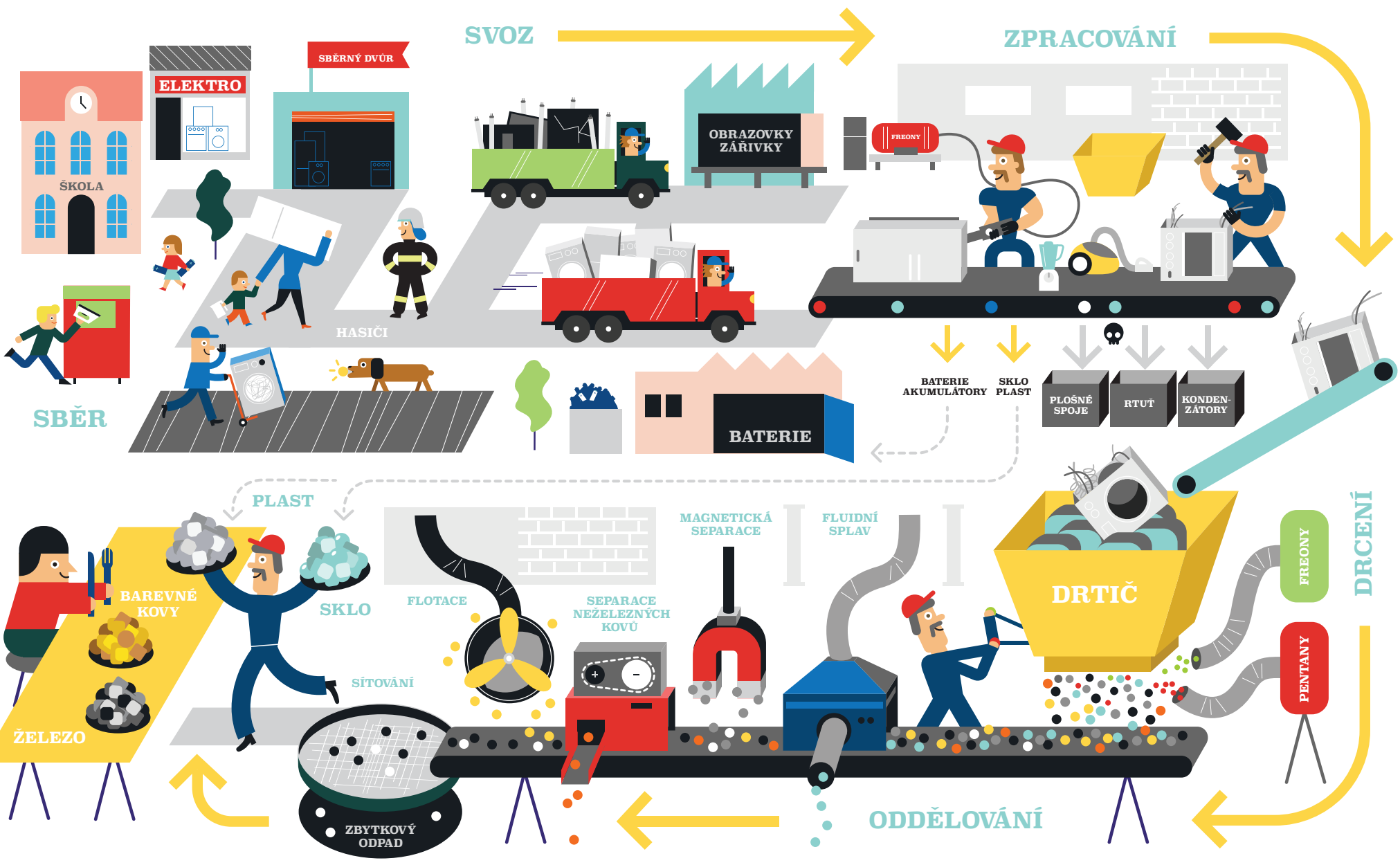
Víte, jak se zpracovává elektroodpad?